

ПРОТОКОЛ

№ 162

гр. Варна, 15.12.2021 г.

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВАРНА, I СЪСТАВ, в публично заседание на петнадесети декември през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Милен П. Славов

Членове: Петя Ив. Петрова
Мария Кр. Маринова

при участието на секретаря Виолета Т. Неделчева
Сложи за разглеждане докладваното от Милен П. Славов Въззивно гражданско дело № 20213000500512 по описа за 2021 година.
На именното повикване в 10:36 часа се явиха:

Въззивникът **БР. Д. Л.**, редовно призован, не се явява, представлява се от адв. Д.Д., редовно упълномощен и приет от съда от първата инстанция.

Въззиваемата страна **ИВ. Г. В.**, редовно призована, явява се лично, представлява се от адв. С.Л., редовно упълномощена и приета от съда от първата инстанция.

АДВ.Д.: Да се даде ход на делото.

АДВ.Л.: Да се даде ход на делото.

Съдът намира, че не съществуват процесуални пречки по хода на делото, поради което

О П Р Е Д Е Л И :

ДАВА ХОД НА ДЕЛОТО

ДОКЛАДВА ВЪЗЗИВНАТА ЖАЛБА И ПИСМЕНИЯ ОТГОВОР

Настоящото производство е образувано по въззивна жалба вх. № 261195/29.01.21г., допълнена с уточняваща молба вх. № 261606/08.02.21г., подадени от Б.Н. Л. от гр. София чрез адв. Д. Д. от АК-Варна, против решение № 260711/30.12.20г. по гр. д. № 605/20г. на ОС-Варна, **в частта му**, с която по иска на И.Г. В. – К. от гр. Добрич против Б.Н. Л. от гр. София е унищожено

саморъчно завещание от 12.08.16г. на В.И.А., ЕГН *****, б. ж. на гр. Варна, починала на 07.12.19г., обявено с протокол за обявяване на саморъчно завещание от 06.01.20г. на нотариус В. П., рег. № 205 на НК, район на действие – ВРС, с което В.И.А. е завещала на Б.Н. Л. собствеността върху цялото си движимо и недвижимо имущество, което ще остане след смъртта □, тъй като завещателката към момента на съставянето му не е била способна да завещава, на осн. чл. 43, ал. 1, б. „а“ от ЗН. Изложени са подробни съображения за недопустимост, евентуално за незаконосъобразност на решението в обжалваната му част. Счита се, че за ищцата не е налице правен интерес от предявения иск по чл. 43, ал. 1, б. „а“ от ЗН, тъй като макар и същата да е законен наследник на завещателката, то по делото са налице данни за наличието на предходно съставено завещание през м. 02.2010г., което е в полза на друго лице – също извън кръга на законните наследници, какъвто е и настоящият ответник. Поради това и ако второто завещание от 12.08.16г. бъде унищожено, както претендира ищцата, то на осн. чл. 38 вр. чл. 39 от ЗН и при липсата на изрична отмяна на предходното завещание от 2010г., то именно последното ще е запазило действието си. Това положение не се променя и след сключването на 06.04.11г. на договор за издръжка и гледане (с който е прехвърлена собствеността върху апартамента в гр. Варна), както и след постановеното неприсъствено решение № 1667/28.12.16г. по гр.д. № 1880/16г. на ВОС, с което е бил развален посоченият алеаторен договор (тъй като завещателката В.А. към м. 08.16г., когато е предприела и действията по подаване на исковата молба по гр.д. № 1880/16г. на ВОС, също не е била способна да извършва валидни правни действия). Поради това се счита, че на осн. чл. 269 от ГПК въззивният съд е длъжен служебно да изследва въпросите за допустимостта на обжалваното решение, преценено по критерия правен интерес с оглед очертаната по-горе „нормативна взаимовръзка“ на правните последици на двете сделки – завещанието и договора за издръжка и гледане. Поради това се поддържа, че е налице доказателство, за чието събиране не е настъпила преклузия по посочените по-горе причини /служебното задължение на съда да следи за наличието на правен интерес от предявения иск/ - завещанието от 16.02.10г., което е приложено по ДП № 406/2020г. на ОД на МВР-Варна. Отправеното искане до настоящия съд е да се изиска цитираното завещание от 16.02.10г., приложено по посоченото досъдебно производство.

Отделно от това се поддържа, че решението на ВОС в обжалваната му част е неправилно, тъй като изслушаните заключения на комплексните психиатрични и психологични експертизи не са основани на събрания по делото доказателствен материал и направените от експертите заключения не кореспондират с писмените и гласните доказателства по делото, а съставляват общи теоретични медицински твърдения относно характера на заболяването на завещателката и обикновеното му развитие. Допълва се, че показанията на свидетелите, ангажирани от ищцовата страна са били тенденциозни, тъй като самите те имат интерес от унищожаването на завещанието от 12.08.16г. Поради това и съдът не е бил длъжен да възприема заключенията на вещите лица на осн. чл. 201 от ГПК.

Сочи се, че са налице и допуснати процесуални нарушения от първоинстанционния съд, тъй като не е било уважено искането на ответника да бъдат разпитани още двама свидетели след изслушване на заключението на повторната комплексна експертиза, чийто впечатления за състоянието на В.А. са били непосредствени и то за периода от м. 08.16г. до м. 02.2017г. – д-р В.Х., управител на дома, в който е била настанена А. и нотариус Р.Р., рег. № 104 на НК, от гр. София, заверила подписа на А. върху пълномощното от 06.02.17г. Отправено е до въззивния съд искане за допускане до разпит на посочените свидетели за посочените факти – че В.А. към посочения момент на 2016г. е била способна да разбира и да ръководи действията си.

Претендира се отмяна на решението в обжалваната му част и отхвърляне на предявения иск, ведно с присъждане на разноските за двете инстанции.

В предвидения срок е депозиран отговор на въззивната жалба, ведно с направеното □ допълнение с уточняващата молба, подаден от И.Г. В. – К. от гр. Добрич чрез адв. Сн. Л. от АК-Варна. Въззивната жалба е оспорена като неоснователна. Направен е анализ на писмените доказателства по делото, вкл. и тези, съставляващи част от приобщената по делото прокурорска преписка № 15263/16г. по описа на ВРП /пр. № 436000-8942/16г. на II РУ на ОД на МВР-Варна/, от които може да се установи, че към м. 08.16г. и м. 09.16г. В.А. изключително под въздействието на ответника е подписвала попълнени от други лица документи. Изложени са и подробни съображения защо съдът правилно е кредитира заключенията на вещите лица по медицинските

експертизи. Споделя се становището на първоинстанционния съд, че доказателственото искане на ответника за разпита на още двама свидетели е било преклудирано, тъй като страната е имала възможност да иска разпита им още с отговора на исковата молба, а не по повод заключението на повторната комплексна експертиза. Освен това на практика чрез свидетелски показания се цели опровергаване на експертно становище. Счита се, че за ищцата е налице правен интерес от предявения иск, тъй като тя е законна наследница на починалата завещателка В.А.. Освен това е налице и стабилен съдебен акт, който обвързва със сила на пресъдено нещо, вкл. и ищцата на осн. чл. 298, ал. 2 от ГПК, че договорът за издръжка и гледане е развален по съдебен ред с влязло в сила решение. Именно поради това, че сключването на този договор за издръжка и гледане по отношение на апартамента в гр. Варна е станало след съставянето на завещанието от 2010г., то последното на осн. чл. 41 от ЗН следва да се приеме за отменено, независимо от връщането на имота в патримониума на завещателката след решението по гр.д. № 1880/16г. на ВОС. Счита се, че с наведените правни твърдения с уточняващата въззивната жалба молба, ответникът предявява чужди права – тези на Д.Н.. Наред с това наличието на твърдения, че В.А. не е била способна да завещава /както и да подава исковата молба през м. 08.2016г./, то се счита, че е налице признание на иска по настоящото дело от ответника. Претендира се потвърждаване на решението и присъждане на разноските по делото. Противопоставя се на допускането на доказателствата, посочени във въззивната жалба.

Въззивната жалба е била подадена в срок и констатираните от администрацията съд нередовности са били отстранени след връщането на делото от въззивната инстанция, поради това същата е допустима.

Първоинстанционното решение не е било обжалвано и поради това е влязло в сила в частта, с която е бил отхвърлен предявеният от ищцата против ответника иск по чл. 42, б. „б“ от ЗН, вр. чл. 25, ал. 1 от ЗН за прогласяване нищожността на пълномощното от 12.08.16г. поради неспазване на формата като ненаписано и неподписано от завещателката В.И.А..

Съдът, с определението си от разпоредително заседание от 10.11.2021 г. е оставил без уважение доказателствените искания на въззивника БР. Д. Л. за допускане до разпит при условията на призоваване на двама свидетеля и изискване на завещание от 16.02.10г., съставено от В.И.А., което е приложено

по ДП № 406/2020г. на ОД на МВР-Варна.

АДВ.Д.: Поддържам въззивната жалба. Поддържам направените възражения във въззивната жалба и направените въз основа на тях доказателствени искания.

По отношение на отказа да бъдат допуснати нови доказателствени искания, представляващи разпит на посочените във въззивната жалба лица, считам, че искането на предходния колега, така както е направено при изслушването на втората комплексна експертиза, не е било преклудирано, тъй като ГПК не дава превес и сила на едно доказателство пред друго. Няма никаква пречка, когато дадено становище на вещи лица, изразено в експертиза, е направено за противопоставяне на това становище да бъдат допуснати свидетелски показания. Именно за това има нарочен текст в ГПК, че съдът не е длъжен и може да не се съобрази с изготвеното заключение на вещите лица в приетата по делото експертиза. Вярно е, че свидетелите са могли да бъдат поискани с отговора на искова молба или в първо заседание, но след като това доказателствено искане е направено именно за доказване на обстоятелства, различни от твърдените от вещите лица, то считам, че същото е било относимо и допустимо, евентуално би изпълнило и изискването и необходимостта от събирането на тези доказателства, каквато възможност процедурата пред въззивния съд ГПК позволява. В този смисъл ще Ви моля да преразгледате Вашето определение и евентуално да го отмените.

По отношение на другите възражения относно допустимостта на иска, само да уточня, че считам, че не във всички случаи, когато дадено лице законен наследник на лице, спрямо което е извършена разпоредителна сделка, притежава правен интерес. Правен интерес е налице тогава, когато би била внесена промяна по силата на съдебен акт в правната и икономическата сфера на законния наследник. Б.Л. смело можеше да заяви, че е лице, което се ползва от завещателното разпореждане, първото което е направено в полза на дъщерята на единия от свидетелите, воден от ищцовата страна, при което при унищожаване на настоящото завещание, по посочените от мен причини, според мен той би бил универсален правоприменик отново на В.А.. Дотолкова доколкото ние знаем, че в завещанието като правоприменици са посочени водените свидетели от ищцовата страна, то при евентуално изискване на завещанието щеше да бъде съобразено дали като заинтересовано

лице Б.Л. щеше да има основание да поиска от районен съд да насрочи производство, в което свидетелите от първата инстанция да уточнят дали приемат така направеното завещателно разпореждане в тяхна полза или не го приемат. Действително по системата на нашето наследствено право наследяването не настъпва автоматично и този, който се ползва от завещателния акт следваше да изрази становище дали го приема или не го приема. Ако свидетелите бяха приели завещателното разпореждане, то спорът щеше да се повдигне между тях и Б.Л., а не между Б.Л. и ищите и въззиваеми страни в настоящото производство. От тази гледна точка поисках да приобщим това завещателно разпореждане, евентуално ако същото действително е в полза на водените от ищите свидетели щяхме да проведем процедурата пред районен съд. Такава не би била допустима пред Вас, тъй като единствено Закона за наследството повелява, че страна по тази процедура дали се приема или не завещателното разпореждане, ако правоприемника е страна по делото, каквато свидетелите не са. От тази гледна точка бях направил това доказателствено искане.

АДВ.Л.: Оспорвам въззивната жалба изцяло. Поддържам подадения от мен отговор. Моля да приемете, че не следва да уважавате доказателствените искания. По отношение на исканите свидетели считам, че ответникът по делото е можел в първото съдебно заседание пред първоинстанционния съд да поиска повече на брой свидетели и техния разпит, който да се осъществи в това производство не като доказателство за опровергаване на заключение на вещи лица, а просто за доказване на факти, които трябваше да посочат. За мен да се искат свидетели за опровергаване на заключение на осем вещи лица, е искане, което не следва да бъде допуснато, тъй като по делото са събрани достатъчно доказателства от разпитаните четирима свидетели. И ако съдът беше разпитал по един бихме могли да помислим, че са недостатъчен брой, но те са разпитани по двама свидетели на всяка страна. Смятам, че след този разпит и след разпита на единична и тройна експертиза, искане за доказателство в този смисъл е преклудирано и не следва да бъде уважавано.

По отношение на другото искане за прилагане на това завещание от 2010 г. аз съм изложила подробни съображения в моя отговор, като твърдя, че след първото завещание от 2010 г. е извършена сделката на разпореждане – прехвърляне срещу задължение за издръжка и гледане, която отменя направеното завещание и съгласно чл. 41 от ЗН отчуждението на завещаната

вещ отменя завета относно това, което е отчуждено, дори и когато вещта бъде отново придобита от завещателя. Считам, че това се прилага и по отношение на универсалното правоприемство. Следователно сделката по прехвърляне на имота срещу задължение за издръжка и гледане отменя завещанието от 2010 г. дори и след връщането на собствеността в патримониума на завещателя след развалянето на договора с решение по гр.д. № 1667/2016 г. на ВОС, поради което считам, че искът е допустим, единствено моята доверителка има правен интерес от воденето на делото. Считам, че колегата иска да бъдат предявени чужди права, нещо което няма право да прави в процеса.

АДВ.Д.: Не е вярно, че с извършената сделка, с която имотът е прехвърлен срещу задължение за издръжка и гледане се отменя направеното завещание. Практиката е безспорна, че когато мотива за извършване на последваща сделка единствено има за цел да закрепи виждането на страната, която извършва разпореждането, правните последици на завещанието, то няма изрична воля за отменяне на завещанието. Това изрично е посочено и записано даже и в протокола в показанията на водените свидетели, в полза на които е направено първото завещание. Те казват, че адвокат им е казал, че завещанието не е много сигурно и затова трябва да отиват и да направят разпоредителна сделка-възмездна, за да не може да бъде атакувана от трети лица .

По отношение на чл.41 от ЗН колегата е права, но пропуска да завърши текста на цитираната разпоредба, а тя е, че когато има порок в съгласието, то разпореждането в този случай е изключено, т.е. по чл.41 от ЗН последващо завещание или сделка би била имала ефект, освен, когато е налице порок в съгласието, точно нашата хипотеза. Ако приемем, че има налице порок в съгласието, то означава, че с последващото завещание- второто, няма как да е имало воля за отменяне първото.

Съдът намира, че въпреки подробно изложените повторно съображения от представителя на въззивника, с които обосновава допустимостта и основателността на направените доказателствени искания, не са налице нови аргументи и основания, които да провокират промяна в изразеното становище на въззивния съд, закрепено от определението от разпоредително заседание. Придържайки се към тези съображения, изложени в мотивите на определение от 10.11.2021 г., съдът намира, че направените доказателствени искания от

въззивника за събиране на гласни доказателства и за изискване на завещание от 16.02.2010 г., са неоснователни, поради което

О П Р Е Д Е Л И :

ОСТАВЯ без уважение подновените искания за събиране на доказателства пред въззивната инстанция, отправени от въззивника.

Определението не подлежи на самостоятелно обжалване.

АДВ.Д.: Нямам други доказателствени искания. Представям списък на разноските, договор за правна помощ и извлечение от сметка като доказателство, че възнаграждението е уговорено в договора и заплатено.

АДВ.Л.: Правя възражения за прекомерност на заплатеното от насрещната страна възнаграждение. Не представям списък на разноските, тъй като единствените такива на моята доверителка са свързани със заплатения адвокатски хонорар, който е в размер на 2 700 лв., за който представям доказателства.

АДВ.Д.: Също правя възражения за прекомерност.

Съдът

О П Р Е Д Е Л И :

ПРИЕМА и прилага представените от въззивника списък на разноските и доказателства за извършването и от въззиваемата страна договор за правна защита и съдействие.

Съдът намира делото за изяснено от фактическа страна и дава ход на

УСТНИТЕ СЪСТЕЗАНИЯ

АДВ.Д.: Уважаеми апелативни съдии, единствено искам да споделя, че според мен не е доказано безспорно, че В.А. не е могла да изразява воля и да създава последиците на извършеното разпоредително действие от нея. Показанията на свидетелите на първо място са изцяло противоречиви. Воденият от ищцовата страна свидетел посочва факти и обстоятелства, които се опровергават от водените от ответника свидетели. Така например същият многократно заявява, че В.А. редовно е употребявала алкохол. Независимо дали това обстоятелство е повлияло за вземане на решението на вещите лица считам, че същото е направено единствено, за да внуши и да засили тезата, че В.А. е била в състояние на недееспособност, като естествено след тези

изявления следва искане на адвоката на ишците с въпрос към вещите лица как би повлиял алкохола върху възможността на В.А. да се разпорежда. Същевременно водения от ответниците свидетел заявява, че е неин съсед и през период от 30-40 години нито един път не я е виждал да употребява алкохол. Вещите лица единствено излагат общи знания от подобни случаи и как евентуално би следвало да протече едно такова състояние на В.А., но няма никакви конкретни данни, че то се е развило до степен същата да не е била дееспособна, като считам, че са единствено направени догадки относно това и извод, че няма как болестта да е протекла, ако е била налице такава, по начин различен от посочените от вещите лица.

Повдига се и чисто правен спор за съотношението между разпоредбата на закона за наследството и тази по чл.31 от ЗЗД. Ако, както казват вещите лица, процесът е траен и необратим, е налице съдебна практика, че в случая се касае за иск по чл.26, ал.2, пр.2 от ЗЗД, което е и предмет на тълкувателно дело № 5/2020 г. на Общото събрание на ВКС, за съотношението между цитираните разпоредби по чл.31 от ЗЗД, която аналогично се прилага спрямо субсидиарно по отношение на Закона за наследството с иска по чл.26 от ЗЗД. Ако е налице трайна недееспособност, която между другото не удовлетворява изискването на чл. 31, ал.2 от ЗЗД, лицето да е било поставено под запрещение, или да е поискано преди смъртта му да бъде поставено под такова, то правната квалификация би била евентуално по чл.26, ал.2 от ЗЗД, какъвто иск за нищожност поради липса на съгласие не е предявен. Евентуално при касационно обжалване ще се стигне до спиране на настоящото дело до произнасяне на ВКС по въпроса. Хипотезата се усложнява и от повдигнатото пред Общото събрание на ВКС тълкувателно дело № 1/2020 г. относно това как пък би следвало съдът да процедира в случаите, когато установи, че не е налице унищожаемост, а нищожност, по чл.26 от ЗЗД такъв иск не е проведен. Към настоящият момент актуалната съдебна практика, с която Апелативен съд следва да се съобрази е, че е налице трайна неспособност, която квалифицира иска по чл.26 от ЗЗД, а не като такъв по чл.31 от ЗЗД, респективно по чл.43 от Закона за наследството, т.е. иска не би следвало да бъде уважен. В този ред на мисли моля да отмените решението като неправилно и да отхвърлите предявения иск с правната квалификация, която му е дал ищеца.

АДВ.Л.: Уважаеми апелативни съдии, аз Ви моля да оставите

въззивната жалба без уважение и да потвърдите решението на ВОС като приемете, че същото е правилно и законосъобразно. Считам, че по въпроса за доказателствата следва да прецените, че в първата инстанция ответникът е имал право да си избере кои двама свидетели да доведе за разпит, след като твърди, че има и други. Но разпитите на по двама свидетели се ценят ведно със заключенията на вещите лица - единична и тройна експертиза. В този смисъл свидетелските показания на ищеца, плюс двете експертизи надделяват над показанията на свидетелите на ответника. Така, че колегата следва да приеме, че доказателствата са в полза на ищеца. Съдът не тълкува поотделно всяко доказателство, а в една съвкупност, това е сторено и в Окръжен съд - Варна. Т.е., според мен осем души вещи лица заявиха пред съда, че завещателката В.И.А. не е имала способността да изразява валидно воля и да разбира свойството и значението и последиците на това, което прави, макар и привидно да е изглеждала на свидетелите с една фасада на нормален човек. Освен това аз съм подчертала подробно в отговора реда на действия след идването на ответника от София - от 7.08. до 17-18.08., когато се завежда делото за разваляне. Значи той идва след като е идвал да речем предходната година, защото е идвал само по време на летните почивки. Идва, вижда я, той я води да си прави нова лична карта, той я води при адвокат, той намира адвокат за водене на дело, той е с нея, когато се водят разговорите за дело, завещанието се пише при адвоката, по показанията на колежката, която е разпитана като техен свидетел. Няма как ние да приемем, че на тази жена, която според заключенията на вещите лица може да се повлиява заради нейното състояние, да не е повлияно в тази насока. И какво прави в крайна сметка този ответник, завежда я около 18-19.08. в Дом за стари хора, нещо което можеше да направи и този човек, който я е гледал тука или пък нейната роднина. Дава ѝ апартамента под наем и с пенсията и наема плаща домът, това което е направил за нея. Но тъй като тука не се говори за моралната страна и по правния спор няма значение това, аз анализирам само фактите, които имат значение за нейната дееспособност. Вещите лица имаха много богат материал. Рядко ми се е случвало по някое дело да има толкова много медицинска документация. На Вас на съдиите може да се е случвало по други дела, на мен не ми се е случвало. От цялата тази документация се вижда, че приживе на В.А. са правени психологични изследвания, не са само едни голи епикризи, които вещите лица разчитат. Напротив, те имаха доказателствен

материал, който анализират съобразно своите способности и компетентност като психиатри и психолози. Така, че след цялостния анализ на доказателствата Ви моля да бъдете убедени от тях, че решението е взето правилно и законосъобразно. Не са налице всички други основания, за които е написана допълнителната въззивна жалба за недопустимост на съдебното решение. Отново заявявам, че моята доверителка е предявила права, които има в качеството на законен наследник, като не без значение е факта, че въз основа на това универсално завещание, което В.А. е подписала, $\frac{1}{4}$ от апартамента, който е наследствен на моята доверителка и на В. от техни родители, също е претендиран по силата на това завещание от ответника. Дори той им прати покана да му изплащат наем, а тези отношения са уреждани по роднински и никога И. К. не е мислила, че леля ѝ В. ще иска тази $\frac{1}{4}$ от апартамента. Т.е. Л. не само иска този апартамент във Варна, той ги притесни като иска и $\frac{1}{4}$ от тяхното единствено жилище, което имат в Добрич. Така, че считам, че исканията им поначало са неоснователни, исканията за отмяна на решението и постановяване на решение, с което да се отхвърли иска са неоснователни, решението е правилно. Моля Ви да ни присъдите разноски за настоящата инстанция.

АДВ. Д.: /реплика/ По отношение на морала единствено искам да поставя въпроса защо в период поне от 2012 г., когато е изследван по делото, В. винаги, във всеки случай е искала да се разпорежи с имотите по отношение на трети лица, а не по отношение на ищеца. Считам, че настоящият случай е класически, когато роднина се сеца за наследодателя едва след неговата смърт и когато следва да придобива апартаментите.

АДВ.Л.: /дуплика/ В.А. е прехвърлила срещу издръжка и гледане на това семейство, което е било нейно право и срещу, което моята доверителка не е възразила. Защото един възрастен човек, който няма преки наследници – деца, той би могъл да избере и чужди хора на които да прехвърли и е разчитала на тяхната помощ. Но с влошеното здравословно състояние тя вече е пречела, както са казали свидетелите тя не е давала да се чисти, да ѝ се перат дрехите, влизаме вече в подробности. Но когато се прочетат материалите по делото това се установява. Това няма отношение към решението.

Съдът счете делото за изяснено от правна страна и обяви, че ще се

произнесе с решение в законния срок.

Протоколът изготвен в съдебно заседание, което приключи в 11.10 часа.

Председател: _____

Секретар: _____